

การฟอกเงิน

รัตนาภรณ์ ศรีพิภคัม*

การฟอกเงิน เป็นอาชญากรรมสมัยใหม่แห่งศตวรรษที่ 20 นี้ หากปราศจากวิธีการป้องกันและปราบปรามโดยใช้มาตรการทางกฎหมายที่ดีแล้ว จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก จึงมีการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือปป.ง. ขึ้นเมื่อ 18 กันยายน 2542 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสกัดกั้นการดำเนินการของผู้กระทำความผิดมูลฐานที่นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบไปผ่านกระบวนการฟอกเงินในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วโลก คือการบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศแรกๆ ที่นำมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยในภูมิภาค เพื่อหยุดยั้งการกระทำความผิดมูลฐานให้หมดไป การฟอก (Laundry) โดยทั่วไป หมายความว่า ทำให้สะอาด หรือทำให้หมดมลทิน มีความหมายในแง่ดี แต่ การฟอก "เงิน"

(Money Laundering) เป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ "เงินสกปรก" หรือเงินที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเหมือนเป็น "เงินสะอาด" หรือเงินที่ได้มาจากการทำมาหากินหรือธุรกิจที่สุจริต อันเป็นการปกปิดซ่อนเร้น แหล่งที่มา ปัจจุบันทั่วโลกถือว่า เป็นความผิดอาญาที่ร้ายแรง

ขึ้นชื่อว่า "เงินสกปรก" ผู้ใดมีไว้ในครอบครองแล้ว เวลาจะจับจ่ายใช้สอยย่อมไม่สะดวก เพราะหวั่นเกรงว่าจะมีพิรุณเป็นที่ยึดหรือตกเป็นเป้าสายตาผู้อื่น เหล่าร้ายจึงต้องหาวิธีการฟอกเงิน เพื่อให้เงินสกปรกดูสะอาดเสมือนได้มาโดยสุจริต ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดี และนำไปขยายการประกอบอาชญากรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไป เพื่อปกปิดร่องรอยหรือแหล่งที่มา ทำให้เจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์ทำงานด้วยความเหนื่อยยากลำบาก ทำให้ดูเหมือนเป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย

* เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

จุดประสงค์หลักของการฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยผ่านกระบวนการในรูปแบบต่างๆ เพื่อกลบเกลื่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินนั้น เมื่อมีโอกาสที่เหมาะสมภายหลัง อาชญากรก็นำเงินหรือทรัพย์สินที่แอบแฝงในรูปเงินสด เพื่อดำรงชีวิตและนำไปขยายวงของการกระทำความผิดต่อไป

วิธีการฟอกเงิน

วิธีการฟอกเงินที่พบเห็นกันบ่อย ทั้งวิธีง่าย ๆ หรืออาจจะมียุทธวิธีซับซ้อนขึ้น แต่ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดก็เป็นการปกปิด ซ่อนเร้น กลบเกลื่อนเพื่อหลอกลวงให้บุคคลภายนอกเข้าใจว่าตนได้เงินมาโดยชอบด้วยกฎหมายนั่นเอง เช่น

- การนำเงินที่ได้จากการขายยาเสพติด ส่วนหนึ่ง ไปซื้อสินค้า และอีกส่วนหนึ่งให้แก่ภรรยาและบุตร

- การนำเงินที่ได้มาจาก การค้าหญิง และเด็ก ไปทำธุรกิจเงินกู้และการตั้งกิจการขึ้นบังหน้า

- นำเงินสด (สกปรก) ติดตัวไปต่างประเทศ

- ผากหรือโอนเงินหรือทรัพย์สินให้ผู้อื่นแทนในประเทศ

- ผากหรือโอนเงินไปต่างประเทศ

- นำเงินไปซื้อธุรกิจที่ขาดทุนมาดำเนินการให้เป็นธุรกิจมีรายรับเป็นเงินสด โดยนำเงินผิดกฎหมายผ่านเข้ามาเป็นรายได้

- นำเงินไปซื้อหรือทำธุรกิจที่ดิน

- แลกเปลี่ยนเงินตรา/โอนเงินระหว่างประเทศโดยการโอนผ่านระบบใต้ดิน เช่น โฟย กิว

- ชื่อของตำแหน่งหรือของมีค่าเก็บไว้

จะเห็นได้ว่าจุดอ่อนของระบบธุรกิจที่นักฟอกเงินใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปกปิดร่องรอยหรือแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด มักจะได้แก่ธุรกิจที่ไม่มีหลักฐานหรือเอกสารให้ติดตามร่องรอยได้ ธุรกิจที่ไม่มีการควบคุมอย่างเหมาะสมจากรัฐบาลของประเทศนั้น ๆ รวมทั้งการดำเนินธุรกิจที่รวดเร็วฉับไวแต่ปราศจากกลไกป้องกันมิจฉ้อฉลที่ตีพ้อ และด้วยวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้ผู้ร้ายสามารถฟอกเงินได้อย่างแนบเนียนแยบยลยิ่งขึ้น ผู้รับภาระหนักในการติดตามร่องรอยของการฟอกเงินคือเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองนั่นเอง

ผลกระทบของการฟอกเงิน

บางคนอาจจะคิดว่า การฟอกเงินไม่เกี่ยวข้องกับคนทั่วไป และเป็นเรื่องของผู้ค้ายาเสพติดหรือเจ้าพ่ออิทธิพลเท่านั้น แต่ความจริงการฟอกเงินที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม มีผลกระทบต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง เงินที่ฟอกจะถูกใช้ในการค้าขายยาเสพติด การก่อการร้าย การค้าอาวุธและกิจกรรมอาชญากรรมอย่างอื่น หรือแม้แต่การทุจริตติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือนักการเมือง ทำให้การแผ่ขยายอาณาจักรขององค์กรเหล่านี้ร้ายเป็นไปอย่างสะดักรวดเร็วและยากแก่การสกัดกั้น เป็นปัญหาของประชาคมโลก ในทางเศรษฐศาสตร์เงินสกปรกที่นำมาในธุรกิจทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ และตัวเลขแสดงฐานะทางเศรษฐกิจที่บิดเบือน ไม่ตรงความเป็นจริง เพราะมีการนำเงินสกปรกเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ ทั้งที่เงินเหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตหรือสร้างงานที่ชอบด้วยกฎหมาย ขึ้นมาเลย

นอกจากผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจดังกล่าวแล้ว การมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดหรือการฟอกเงินย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศ เปรียบเสมือนปลาเน่าตัวเดียวที่อาจทำให้เหม็นไปทั้งข้อง แม้ประเทศนั้นจะมีสิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรมประเพณี หรือ แหล่งท่องเที่ยวมากมายก็ตาม

กฎหมายและหลักการสำคัญ

ความสำคัญของการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและการฟอกเงินดังกล่าวเป็นที่ตระหนักแก่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกในปี 2531 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotics and Psychotropic Substances, 1988) หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า Vienna Convention 1988 ซึ่งกำหนดให้ประเทศที่จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกจะต้องมีมาตรการในการจัดการกับการค้ายาเสพติด ซึ่งรวมทั้งบังคับให้มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาด้วย

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติดและการฟอกเงินดังกล่าวรวมทั้งต้องการเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาของสหประชาชาติข้างต้น จึงได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ในเดือนเมษายน 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นการประกาศ

เจตนารมณ์ของรัฐที่จะจัดการดูแลมิให้การฟอกเงินกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไปมากกว่านี้ โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ได้แก่ ตั้งฐานความผิดอาญาขึ้นมาใหม่ เรียกว่า ความผิดฐานฟอกเงิน เช่นเดียวกับความผิดฐานอื่นๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานฟอกเงินอาจเป็นกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังนี้

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ความผิดมูลฐาน ความผิดฐานฟอกเงินต้องเป็นการกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพียงบางประเภทเท่านั้น ซึ่งเรียกว่าความผิดมูลฐาน 7 ประการได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ (เช่น การค้าประเวณีหญิงและเด็ก) การฉ้อโกงประชาชน การฉ้อโกงทางธุรกิจในตลาดเงิน การเงิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับการกรงหรือริดทรัพย์สินโดยกลุ่มอิทธิพล ความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีศุลกากร

ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินใช้ช่องทางหรือธุรกิจที่ไม่มีการจดบันทึก หรือเอกสารหลักฐานทางการเงิน ทำให้การฟอกเงินเป็นไป

อย่างง่ายดายและการสืบสวนสอบสวนเป็นไป ด้วยความยากลำบาก กฎหมายหนี้ จึงกำหนด ให้ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับเงิน ต้องมีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรม และ ดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการ พอกเงินในประการอื่นๆ ด้วย ได้แก่

สถาบันการเงิน มีหน้าที่

- รายงานการทำธุรกรรม โดยให้รายงาน การทำธุรกรรม 3 ประเภทคือ ที่ใช้เงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่า ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป ที่มีเหตุอันควรสงสัย
- จัดให้ลูกค้าแสดงตน ก่อนการทำ ธุรกรรม
- จัดให้ลูกค้าจัดบันทึกการทำธุรกรรม
- เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการ แสดงตนและบันทึกข้อเท็จจริง 5 ปี
- ให้ความร่วมมือแก่สำนักงาน ป.ป.ง.

ในการเข้าถึงข้อมูลของลูกค้า กรณีมีเหตุอัน ควรสงสัย

สำนักงานที่ดิน มีหน้าที่ รายงานการทำ ธุรกรรม เมื่อมีการจดทะเบียนสิทธิและ นิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการ เงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวน ตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป
- เมื่อสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคา ประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียน สิทธิและนิติกรรมมีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาท โดยธรรม หรือ

- เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ผู้ประกอบอาชีพที่ปรึกษาการลงทุน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรม ที่เกี่ยวกับ

การลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ ต้องรายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ในกรณีที่มี เหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือ เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

มาตรการในการลงโทษ

มาตรการทางอาญา ผู้กระทำความผิด ฐานพอกเงินต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท โดยเฉพาะผู้พอกเงินเท่านั้นที่ต้องรับโทษ ฐานพอกเงิน ผู้สนับสนุน ต้องรับโทษเท่ากับ ผู้พอกเงินเอง ผู้พยายามพอกเงิน แม้ความผิด จะไม่สำเร็จ แต่ต้องรับโทษเท่ากับพอกเงินสำเร็จ แล้ว และการสมคบกันเพื่อกระทำความผิด ฐานพอกเงิน ต้องรับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่ กำหนดไว้

มาตรการทางแพ่ง มีการนำมาตรการ ทางแพ่งมาใช้เพื่อการป้องกันและปราบปราม การพอกเงิน โดยกฎหมายพอกเงินให้อำนาจ ในการ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ พอกเงินได้ โดยไม่ได้ผูกติดกับคำพิพากษาของ ศาลในคดีอาญาแต่อย่างใด ดังนั้น เงินหรือ ทรัพย์สินเหล่านี้ก็จะถูกริบเป็นของแผ่นดิน ในที่สุด

ผลกระทบของกฎหมาย

สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโดยสุจริตทั่วไป จะไม่ได้รับผลกระทบตามมาตรการของกฎหมาย ในทางตรงกันข้าม ผู้ประกอบธุรกรรมที่น่าสงสัย หรือเหล่าอาชญากรทั้งหลายต้องถูกกระทบ กระเทือนอย่างหนัก เพราะหากบังคับใช้กฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พฤติกรรมพอกเงิน ของเหล่าร้ายนั่นเอง ที่จะถูกชักพอก โดยกระบวนการ และวิธีการตามกฎหมาย

องค์กรและผู้รับผิดชอบ

1. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ง. เป็นผู้เสนอออกมาตรการและกฎกระทรวง เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย รวมทั้งออกระเบียบและติดตามประเมินผลการดำเนินการตามกฎหมายนี้ ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเก้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับเป็นกรรมการ และ เลขาธิการ ป.ป.ง. เป็นกรรมการและเลขานุการ

2. คณะกรรมการธุรกรรม มี เลขาธิการ ป.ป.ง. เป็นประธาน และผู้ซึ่งคณะกรรมการ

ป.ป.ง. แต่งตั้งอีก 4 คน เป็นกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมที่เชื่อว่าเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินได้ 3 หรือ 10 วันแล้วแต่กรณี รวมทั้งหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน

สำนักงาน ป.ป.ง.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือสำนักงาน ป.ป.ง. เป็นหน่วยงานใหม่ของ ประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์ และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งเป็นหน่วยงานตรวจสอบ วิเคราะห์ ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

จึงกล่าวได้ว่าภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ง. ก็คือการ ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งหมายถึง การกำหนดมาตรการและดำเนินการในประการต่าง ๆ เพื่อเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมการฟอกเงินอันมีผลกระทบร้ายแรงต่อสังคมโดยรวมนั่นเอง

สรุป

การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับในประเทศไทยถือว่ายังเป็นเรื่องใหม่ ทั้งโดยลักษณะของอาชญากรรมประเภทนี้ ก็มีความซับซ้อนยากแก่การสืบสวนสอบสวน เพื่อเอาผิดแก่มิจฉาชีพเหล่านี้ นอกจากนั้น วัฒนาการของเทคโนโลยี ก็เปิดช่องเปิดโอกาสให้การฟอกเงินเป็นไปได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น จึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือ ทั้งจากองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือร่วมใจของประชาชนเป็นสำคัญ

ที่มา

- ผู้จัดการ. "การฟอกเงิน : ผลกระทบจากการฟอก." ตุลาคม 2543.
- ผู้จัดการ. "การฟอกเงิน : กฎหมายและสาระฯ." ตุลาคม 2543.
- ผู้จัดการ. "การฟอกเงิน : องค์กรรับผิดชอบ." ตุลาคม 2543.
- ผู้จัดการ. "การฟอกเงิน : สำนักงาน ป.ป.ง." ตุลาคม 2543.
- ผู้จัดการ. "การฟอกเงิน : การร่วมมือกับ ป.ป.ง. ด้านการฟอกเงิน." พฤศจิกายน 2543.